

MAGYAR VILÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
II. KER., FŐ-UTCZA 4. SZ.
KÉZIRATOKAT NEM ADUNK VISSZA.

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre 10 K. Negyedévre 2-50 K.
Félévre 5 K. Egyes szám ára 20 fill.

FŐSZERKESZTŐ:
DR. DEMJANOVICH EMIL
(telefon-száma: 57-70)

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS:
LAMPÉRTH GÉZA

FELELŐS SZERKESZTŐ:
CSUDÁKY BERTALAN
(telefon-száma: 41-24)

TARTALOM: Vasvári Pál: *Csudáky Bertalan*. — Pünkösöd virágai: *Bársony István*. — Jövel Szentlélek: *Melles Emil*. — Pünkösöd rózsza: *Lampérth Géza*. — Pünkösöd: *Katona Lajos*. — A Felvidék fürdői és ásványviz-telepei II. (hét illusztrációval): *Dr. Hankó Vilmos*. — Búcsú: *Vértesy Gyula*. — Ex-librisek: *Allori*. — Piros pünkösöd napja: *Pakots József*. — Simpon alagut: *Raum Oszkár*. — Irodalom: *Ór*. — A gyermekek napja: *Laborcz*. — A hétről. — A szerkesztőség üzenetei. — Egyről-másról — Hirdetések.

 Vasvári Pál.
(1826—1849).

Irta: *Csudáky Bertalan*.

Kerek nyolczvan esztendő perdült le azóta, hogy Szatmármegyének egy kicsiny falujában a szabadságharcz

nagy bajnokának bölcsőjét ringatták. A mult idők fátyolán át — képzeletben látom a gondos, jó anyát, mint védi, mint óvja a szemernyi új életet. Remény, sejtelem és aggódás harcol a nemes szülők szívében, mert ki tudná azt előre megsejteni, hogy a gyógyogó gyermeket hová, merre hajtja majd a sors s a fejlődés hatalmas őseréje?! . . . Egy kicsiny falu szerény hajlékában ez az új élet vajjon jelenthet-e később valamit a nagy emberocéánban?! Nem tűnődés, nem is hiú álomkép ringatja most a képzeletet, hanem a törtéias idők harczai zenéje szól felénk, a midőn Vasvári (Fejér) Pál megdicsőült szellemét idézzük s a csatakürtök messzeható érczszavában felcsendül a biztató szózat, hogy a vályogból vert kunyhókban is születnek nagy eszmék . . . nagy emberek! . . .

Vasvári Pál.

czosa és sok nagyevű hőse van ennek a kornak s az első közt foglal helyet *Vasvári* (Fejér) Pál.

Az egyszerű görögkatolikus pap fia a gondviselés jóvoltából csodagyorsasággal bontogatja tehetsége szárnyait. Abban a rusztikus, de jóra való környezetben kezd a tudás szegényes fatemplomába járni, a hol, ha nem is

teremnek világhódító kulturideák, ám a hazának becsületes és hasznos polgárai nevelődnek. De halad az idő, szűknek bizonyul az egyszerű falusi iskola ismeretvilága, hol Vasvári (Fejér) Pál első tanulóéveit tölti s ügylátszik, hogy a tehetséges gyermek villogó kék szemei már egy meszebb fekvő szemhatár után sóvárognak. Örömmel hoz áldozatot a törekvő és szorgalmas apa s habár nem valami bőven futja a kicsiny parochia jövedelméből — szépen fejlődő fiára mégis szivesen áldoz s a falusi iskolából gyorsan kinőtt gyermek csakhamar városba kerül. A *Nagykárolyi* piarista atyák szigorú és hazafias nevelése döntő befolyást gyakorolt az ifjú Vasvári Pál egész életére. Itt tanulja megismerni a komoly munkát, az élet lényegét és minőségét. Az erkölcs, a tudás, a hazaszeretet s sok más kiváló erénye az

egészséges egyéniségnek itt vésődnek az ő fogékony ifjú lelkébe. Ezzel a nemes podgyással indul 1843-ban a pesti egyetemre, hogy elkezdje azt a pályafutását, melyet lelkének sugallatára követett.

A komoly érzésű és gondolkodású ifjú végtelen szorgalommal és gyönyörűséggel hozzálát az idegen nyelvek tanulásához s főleg az irodalom és a történet-

Nincs a magyar nemzeti életnek dicsőségesebb korszaka, mint a szabadságharcz lelkesítő eseményeinek gyújtó szenvedélyekkel átalszótt kora. A magyar faj, a magyar lélek önállóságának fényes megújodása ez, melynek megtisztult levegőjéből a lelkesedés, a küzdelem és vér árán végre is diadalmasan bontakozott ki az új, a szabad, a független Magyarország képe. Sok nemes har-

tudomány műveléséhez. A tudós Horváth István egyetemi tanár hatása alatt felkutatja a porlepte történelmi kútfőket, lelkesedik a letűnt korok nagy vezérférfiain s ezirányú kutatásai alapján több értékes tanulmányt ír a «Honderű»-be a «Pesti Divatlap»-ba s az «Életképek»-be, melyekből később a «Történeti Névtár» cz. tartalmas műve jön létre.

Vasvári (Fejér) Pál költői lelke megsejti a jövőt, megismeri élete czélját s kutatásainak nemskórára hasznát is veszi. A korszellem hatalmas vezéreszméi, a «szabadság és függetlenség» ekkor már villámgyorsasággal terjednek nyugatról kelet felé s gyújtva tüzelve, visszhangra találnak mindenütt, hol szomorú rabságban sinlődik a szabadság eszméje. Az egyetemi ifjúság rozsdás rablánczai nyugaton már porba hullanak, — csörömpölésök ébresztő hangja Bécsen át eljut mihozzánk is s a «márcziusi ifjak» táborában elhangzik Vasvári Pál első lelkesítő szónoklata: «hogy nem elég a szabadságot imádni, de tenni is kell érte valamit». Az egyetemi ifjúság dörgő éljenzéssel fogadja a vezér ajkáról elhangzott buzdító beszédet. Lázban, izgalomban volt az egész ország, örömtől dagadtak a szívek, hogy végre egyszer szabadon doboghatnak. A szabadság eszméje kardforgatót ifjut varázsolt az aggastyánból, erős, érett férfít a zsenge ifjúból s a testvériség zászlaja alatt a szívek parancsára fegyverben, készen áll a szabadságharcz tüzeslelkű tábora.

Petőfi, Jókai, Irinyi és Vasvári lesznek a lelkes «márcziusi ifjak» vezetői.

Nyári Albert forradalmi füzetein ott díszlik Vasvári Pál arcképe. «Ékes magyar ruhában, feltűnő nagy kokárdával, fehértoallas Rákóczi kalpagot tart kezében az alig pelyhedző állú ifju.» A *speaker* szerepét ő viszi, csengő szavát szereti hallani mindenki, különösen ha a közismert «tizenkét pont» érdekében emel szót. Minden indítványát harsogó éljen kíséri. Szervezi az ifjúságot. A történelmi nevezetességű Pilvax-kávéház tömve lelkes ifjúsággal, a kedélyek izgatottak, Vasvári beszédei életet öntenek mindenkibe s amikor a bécsi forradalom híre eljut a szabadság «ad hoc» templomába, a füstös és mozgalmos Fillingerbe, Vasvári az első, aki felszólal. «A vak buzgalom a mi zászlónkat 1590 óta csak «*urnapkor*» hordoztatá végig a város utczáin. Barátim! most lesz az utolsó *urnap* — és meg fog történni az úr színének változása.» Ezzel fejezi be a tüzes szónok az ő lelkesítő beszédjét. A gróf *Teleki Blanka*-intézet tanítványai, kiket Vasvári Pál magas életrajzi formulákban oktat a magyar irdalomra és a történelemre, lelkesedéssel szólnak ifju tanítójukról, kit a rajongásig szeretnek és bálványoznak. S a lelkesedés tüzeiben kipattan a gyermekkedélyvel és fellobbanással megszerkesztett első női proklamáció, mely fényesen igazolja Vasvári népszerűségét. A rögtönzött felhívás, melyet a finom kedélyű és hazafiasan nevelt honleányok szétküldöttek, körülbelül így hangzott: «Hazafiak! Szabadság, testvériség és egyenlőség a jelszavatok, — a magyar amit mond, meg is tartja, azért legyenek a nők is egyenlők, — Vasvári, ki előbb tanítónk volt, most az egész hazáé és ezt mi gyermeki szívből fakadó őszinte örömmel nézzük».

A forradalom első írott plakátja ekkor már kijut a szabadba. Az úri-utca telve lelkesedő néppáradattal — amikor váratlanul elhangzik a Petőfi gyújtó-lángoló «*Talpra magyar*»-ja.

De Vasvári érczes hangja túlharsogja a néppáradat zibongását... «tenni akar valamit» ügymond s meggyőzően visszhangozzák a falak: «Menjünk a haza reményeihez, menjünk az egyetemre s hívjuk fel csatlakozásra az ifjúságot.»...

Se szó — se beszéd — vesztegetni való idő nincs, Petőfi, Jókai, Vasvári és Irinyi lelkes csapattal indulnak az egyetemre. Komor az ég, zúg a márcziusi eső, de

még jobban felzúg s túlharsog minden utczai zajt Vasvári ideális jelszava: «*Éljen a szabadság!*» Az ifjúság és a pesti ellenzéki kör szívzorongva várnak minden jelszót, minden mozzanatot. Egy gondolat egy érzés villan át a harcra kész tömegben, Petőfi «*Talpra magyarját*» óhajta látni és olvasni mindenki! Bulyovszky, Petőfi, Irinyi, Vasvári, Jókai már itt állnak *Landerer* előtt. Tüzes szavakkal ostromolják a nyomda főnökét s kényszerítik, hogy a cenzurátlan «*Talpra magyar*» napvilágot lásson mielőbb. Fél tizenkettőt mutat az óra!... *Irinyi* az első, aki a lelkesedéstől kipirult arcczal széjjel szórja a szabadságharcz lelkesítő dalának első példányait. Az első hely most kétségkívül a Petőfié — «a szabadságharcz lánglelkű Tyrtaeusáé, — kinek homlokát már ekkor országos hírnév koszorúzta». Mellette áll Jókai s a «*márcziusi ifjúság*» s a szabadságharcz e két kimagasló alakja köré csodálatos lelkesedéssel tömörül az egész ország. — 1848 márcz. 15-én nincs kivétel sem érzésben sem a lelkesedésben! Egybe forrnak a magyar szívek — együtt lelkesednek — együtt s egyért küzdenek s a vívmányokért egyformán illeti mindannyiokat a dicsőség! Az első sorokban küzdő és szereplő ifjak mindegyikének megvan a maga sajátos rendeltetése. Vasvári tartalmas izgató szónoklatai meghódítják az ifjúságot s ő lesz az állandó kapocs az írók és az ifjúság között. Szinte észrevétlenül tesz szert népszerűsége s boldognak érzi magát az, aki tartalmas egyéniségének megnyilatkozását hallhatja. Részt vesz a márcziusi napok minden jelentékenyebb mozgalmában s részt vesz a szabadságharcz minden későbbi küzdelmében is. A tanító, a szónok, az író s a fontos szolgálatokat teljesítő *futár*, kit a függetlenség eszméjének villamfolyama visz, ragad, sodor, messze, — messze, a magasabb ideálok harmonikus légkörébe, nem tud megállni; keresi nemzete dicsőségét, kardot fog, lóra pattan s merészen törtét a szabadság eszméjének nyitott országútián — előre! Szabad csapatot toboroz, útra kél Erdély felé s 1849 július 6-án vakmerő vállalkozásra határozza el magát. Meg akarja fékezni a lázongó, a vad havasi móczokat. Becsületes, lovagias faji érzete a nyílt síkon lezajló erőpróbat keresi, nem bújkál és nem lappang, mert azt tartja, hogy «orvul csak az éhes fenevad támad.» Csalódott!... Nem talált lovagias ellenfélre, ki nyíltan szembeállva összemérte volna fegyverét.

A *fontineli* fensikon haladó kis csapat galád ortvadás áldozata lesz. Sorra hullanak Vasvári bajtársai — a szabadságharcz névtelen hősei. Lopva, orozva oltják itt az életet! S a derék *márcziusi ifjak szeméjénye*, a szabadság, a függetlenség eszméinek *renaissance vezére Vasvári Pál* sem kerülhette el a sorsát. Meghalt ő is a magyar hazáért, a magyar szabadságért. Nemesen dobogó szívet átjárja előbb a lesből röpített dűrva ólom s végezettel a vad mócz *Togyer Gavrilla* kezéből még egy hitvány dárda feléje sújt, hogy végleg kioltsa azt a nap-sugaras szép életet, melynek minden pillanata a haza javának előmozdítására volt szentelve. Dicső emléke itt él minden hazáját szerető magyar ember szívében, örizzé nemes alakját is művészi ihlet alkotta nemes ércszobor!

☞ «A kimondott szó nem egyéb, mint benső erők működésének külső kifejezése».

☞ «Akinek megbízható az esze, annak határozott a járása, akinek határozatlan a lelke, annak határozatlan a járása is».

☞ «A bölcs szava egészesség!».

☞ Semmivel se segíthetünk valakin jobban, mintha hozzásegítjük önmagának a megismeréséhez.»

(Trine.)

Pünkösdi virágai.

Írta: *Bársony István.*

A lángnyelvek ünnepe a Pünkösdi.

A nagy ihletettség, ami több mint ezerkilencszáz esztendeje megszállotta az apostolokat: pünkösdi ünnepén ez emlékezettel visszalopódzik a mi lelkünkre.

A békének és az örömmek napja ez.

Összeölelkezik beíne ember az emberrel; s kitudja: tán szaporodnak is általa az egymást megértő lelkek. Virágos a világ s csupa illat.

A muló tavasz lassankint beleolvad a kezdődő nyárba.

Attól a szépségtől, amit a piros pünkösdi kínál: megszépül az ember benső világa is.

A pünkösdi egyszersmind a virágok ünnepe. Hisz a természet legbujább pompájával ékes.

Ég felé fordított tekintetünk a hité, s a föld keblén mindenütt a reménység jele éled. Lehet-e, hogy ne szeressen az, aki hisz és remél?

Még fűrtös az akácza, de főhéher díszei már hulladoznak. Szórják a láthatlan mézet abból az édességből, amivel tele vannak. Az akác is a pünkösdi virága, mert virágzásába mindig beleesik a pünkösdi.

Egy öreg cigányasszonnyal találkoztam valamikor bolygonásom közben. Szátránczú arca fekete volt; a haja főhéher volt; hanem a szeme még ragyogott. Megszóllított:

— Ugy-e kérem alálassan, nem messzire lehet már piros pünkösdi?

— Honnan gondolja, néni?

— Hát csak onnan, hogy még virágos az akác.

S csakugyan: egy kicsit mindig fehér a piros pünkösdi az akácvirágtól.

Hanem a pünkösdi igazi virága mégis csak a rózsza.

A rózsza!... A virágok virága!... A királykisasszony, Flóra istennő minden gyermeke közt.

Ha én valaha pogány lennék, Flóra ő mithológiai Felsőge kedvéért cselekedném.

Ha egy szál rózsát venne le a kebléről, s azzal csalogatna, utána futnék, vesztembe rohannék.

De ahhoz nem kellenének a mai mindenféle divatos csudarózsák, — a kertészművészet mesés remekei. Elég volna egy vadrózsagaly is, a melyen Flóra istenasszonynak egy csókjából születtek meg a tündérvirágok.

Minden rózsza között a vadrózsát szeretem legjobban.

Ha a virágzó almafa tündér Ilona napernyője: akkor a virágzó vadrózsabokor tündér Ilona álma.

Ahhozfogható gyöngéd szépség nincs többé a világon, amilyen az egyszerű vadrózsza.

Minden igazi rózsaszín az óvé. Minden, ami illat, ennek az egy virágnak adta magából azt a részt, amit az Isten lehelt belé.

S aztán: aki a vadrózsza bokrában lakik! Aki ott csattogja el május szerelmes éjszakáin a párjának mindazt, amit a költők összes verseikben sem tudtak elmondani!

A barátfülemüle fészkel a vadrózsabokorban.

Tele van a világ virággal; még a sarki kofa is pünkösdi rózsát árul.

A felséges pirosság megbűvöl, ha látom; e tünevényes illat elkábít, ha érzem. Egy szál rózsza előtt le tudnék térdepelni, hogy imádkozzam hozzá.

A rózsza virága a dobogó szív. A magyar ember annak, akit legjobban szeret, azt mondja: «édes rózsám!»

Nyílik a pünkösdi rózsza s koszorú fonódik belőle, a piros pünkösdi köré.

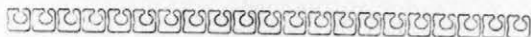
Pünkösdi glóriája, amit lelki érzéssel látok: csupa rózsza. Még az apostolok lángnyelveit is egy-egy égőn piros rózsával szeretném kicserélni.

Avagy van-e olyan lángnyelv, amely annyit mondana, mint egy szál rózsabimbó?

Talán azért mond olyan sokat, mert olyan szóval. Az érzés is akkor legigazibb, amikor nincs szava.

Piros pünkösdi gyönyörű virágai. Itt vagyok közöttetek. Itt vagyok velem; s amikor ezeket a röpke mondatokat leírom, a ti néma beszédeteket hallgatom.

Töletek lopok gondolatot.

Jövel Szentlélek!...

Írta: *Melles Emil.*

A Mester nélkül maradt és már-már csüggedő tanítványokra földért Pünkösdi napja. Hívásukra, zúgó szélnek és tűznek jelében alászállott a Szentlélek és megtelének buzdító, bátorító erejével a tanítványok és szólan kezdenek különböző nyelveken. És elmenvén a szélrózsa minden irányában új erővel, új lelkesedéssel hirdetik az Igét...

A kereszt műve pünkösdi napján vette fel szervezetébe az életető, elevenítő szellemet, erőt.

Az Úr Krisztus isieni voltának erejével bizonyosan történetes munkát végzett. A megváltás szent munkáját bizonyára a felséges isteni akaratnak mindenben megfelelően végrehajtotta. És mégis e nagy, e hatalmas munka, mintha még nem lett volna teljes, várt, pihent, egész pünkösdig.

És midőn a Vigasztaló eljött, midőn az apostolok teljesekek lettek Szentlélekkel, midőn az elevenítő, életető erő mintegy átjárta a nagy alkotás minden szavát, egyszerre megindult a kolosszus. És azóta halad folyton. Ledöntötte az eléje tornyosuló akadályokat, áttört az emberi gonoszság minden cselszövényén, legyőzte azokat, kik útjában feltartóztatni megkísérlették, — de nyomában azért nem találunk romokat, sőt az élet virul az ő ösvényein, mert a Szentlélek erejével az anyaszentegyház mindenütt, ahová eljut, megújítja a föld színét.

A kereszt műve: a megváltás, az ember lelki újjá-születése.

Az Úr Jézus nagy áldozata szikla közé rejtett, elzárt kincs maradt volna, ha az elevenítő Lélek szét nem törte az elzáró sziklaburkot, ha meg nem tanítja az emberiséget arra, mit nyert az Úr Jézusban, minő kincscsel gazdagodott e felséges áldozatban. Ha szabad magamat úgy kifejeznem: az Úr Jézus meghódította elménket, de hogy akarunkunk cselekvőképessé legyen, a szívnek kellett felmelegedni, — ezt hozta el a pünkösdi, ez áradt szét a tüzes nyelvekből. Lángralobbant az ember érző világa, megsejtette az Isten szeretetét és megtanulta, hogy azt szeretettel viszonzozza.

Ha valaha, most ismét sziklaréteg fedi az Úr Jézus művét, mert sziklaréteg veszi körül az emberek lelkületét. Nem az anyaszentegyház rejtőzött el, hanem az emberiség rejtőzik el az anyaszentegyház elől. Hideg, sivár az emberiség lelkülete, mert az a nehéz, áthatolhatatlan kód, melyet az emberiség összegyűjtött a kételyben, a közönbösségben, a mindent bonczoló aprólékoságban és amelyet az ember esze sem áttörni, sem megvilágítani nem képes. fojtogatja a lelket, midőn elveszi előle az életető levegőt: a hitet.

Ha az Isten műve, az anyaszentegyház, eddig minden ellenfelét legyőzte, le fogja-e hát győzni ezt a vak ismeretét, ezt a töméntelen kételyt, gyötrő bizonytalanságot?

Igen, feltétlenül legyőzi. Az ember hiába erőlködik soha a szívét megölni nem fogja. Nem, mert ha kiírtatná szívét, ha nem volna többé érzelme, nem volna többé ember sem. Az ész drága kincs, de magában és egyedül hideg, nem boldogít. Pedig az ember boldog akar lenni.

Minél jobban fojtja tehát a modern világnézet nehéz köde az ember szívét, annál közelebb van az egyház győzelmének napja. A Szentlélek Isten felülről jövő, megvilágosító kegyelme feltétlenül megbízható szövetségest talál a gyötrődő szívben. És a szív befogadja a Szentlélek kegyelmét és megújul a föld színén.

PÜNKÖSDI RÓZSA.

I.

Iramló ifjúságom
Derengő hajnalán
Piros pünkösdi rózsát
Adott egy barna lány.

Míg adta, elpirúlt ő,
S hozzám egy szót se szólt.
És elpirúltam én is,
S szavam nekem se volt.

Ő kezemben felejté
A rózsával kezét,
És én is ott feledtem.
... S éreztük mindaketten:
Nincs ennél szebb beszéd!

II.

Piros pünkösdi rózsát
Azóta hogyha látok:
Oh, bűvös perczek, órák,
Búsan gondolok rátok.

S minél távolabb, messzebb
Száll édes ifjúságom:
Annál több könnyem reszket
Azon a rózsaszálon ...

Lampérth Géza.

Pünkösöd.

Irta: **Katona Lajos.**

Kiejtése szerint ugyan *pünkösöd*, eredetéhez közelebb eső alakok pedig *pünköst* vagy *pinkest* lenne a helyesebb írása e szónak, mely a három ú. n. sátoros ünnep közül a harmadikat jelöli. Rangban is, az egyházi év sorrendjében is a harmadikat; de már ünneplése korát tekintve a második, mert mindjárt az Úr feltámadása vagyis az első keresztény husvét után ötvenednapra ünnepelték az első pünkösödöt, már t. i. a Krisztus ígérte Szentlélek eljövését, a Boldogságos Szűzzel együtt Jeruzsálemben egybegyűlt Apostolok. Az ünnep eredetéről szóló újszövetségi fejezet (Ap. csel. 2.) ugyan nem említi Mária jelenlétét a Szentlélek eljövetelek, de az előző fejezet 14. verséből ez egészen világosan következik s ősidők óta így is tartja a jámbor hagyomány.

Az ünnep a husvétal együtt a Mózes-vallás törvényén alapult addig, a míg az Údvözítő küldötte Szentlélek eljövetele új hitéleti jelentőséget nem adott neki. Neve azonban ezután is a régi maradt, s ez a név ment át görög fordításában (πεντηκοστή) a legtöbb román, germán és szláv nép nyelvébe is. A görög elnevezés tudvalevőleg *ötvenedik*-et jelent, vagyis a husvét utáni ötvenedik napot. A magyar *pünkösöd* v. *pünköst* ennek a görög *pentēkostē*-nek a németből szlovén közvetítéssel történt átvétel. Legközelebbi őse tehát egy feltételezett szlovén *pinkusti*, ennek az elődje pedig egy hozzá nagyon hasonló hangzású ó-német alak.

Vannak azonban a pünkösöd ünnepének ennél a rideg számnévnél sokkal színesebb, költőibb, népies elnevezései is. Kivált a szláv nyelvekben találkozunk ilyenekkel, de a magyarban is cselez az ünnepnek erre az évszaki helyzetére és ezzel összefüggő természetéleti vonatkozására a *piros jelző*. Sőt régi nyelvünkben a pünkösöd egész hetének is *piros hét* a neve. Megvan tehát népies kalendáriumunkban a *zöld* csütörtök és a *fehér* vasárnap mellett a magyar lobogó három színének a harmadika, a piros is.

E szép festői jelző okát könnyű kitalálni, ha a nyárba áthajló tavasz e legvirágosabb ünnepének fődíszére, a nyíló rózsákra és az érő cseresznyére gondolunk. Sőt megvan ennek a kedves ünnepnek, melyet a nagy német költő, Goethe is «lieblich» jelzővel díszít fel, megvan a maga saját virága is: a *pünkösdi rózsza*, a buja pompájú *Paeonia*.

Palaestinában, a hol a husvét utáni hetedik hét végére már learatták a gabonát, a mózesi törvény (Levit. 23, 15, 1 k. vv.) előírta pünkösöd a gabonatermés zsengeinek bemutatási vagy feláldozási ünnepe volt, a miért a «*zsengék napja*»-nak is hívták. Nálunk és az összes keresztény hitre tért közép- és észak-európai népeknél ellenben hajdan, a Krisztus vallásának elfogadása előtt, valami későbbi tavaszünnep leheteti, melynek különösen az ilyenkor égetőn szükséges eső elővárázolásához lehetett pogány szertartási vonatkozása. Ennek elhomályosult emlékei a sokféle pünkösödölő szokások, kivált a *pünkösdi király* és *királyné* virágdíszes menete, a maga rituális énekei és táncjai kíséretében. Ezek a hajdan milyebb jelentőségű és természetéleti kapcsolattal népszokások ma már többnyire csak gyermekjátékok és félig érthetetlen gyermekversikék töredékes alakjában élnek; sőt már ebben a Hamupipóke-mezben is kiveszőfélén vannak, mint az ősi pogánykor annyi más emléke. A századok során előbb keresztény köntöst öltöttek magukra, hogy tovább is megturje őket az egyház feltélen gonddal örökös szemé; majd pedig a népeket egyéb színes és virágos, dalos és tánczos nyilvánulásaival együtt a mindennapi élet mind nehezebb küzdelmének porlepte szürkéségébe és fojtó ködébe vesznek. Még jó, ha elég jókor jön a történelmi és néprajzi tudomány, hogy legalább a maga évkönyveibe és múzeumaiba menthesse belőlük azt, a mi még megmenthető és a végpusztulástól megóvható.

Igy is mennyi félig vagy egyáltalán nem is érthető vonatkozás van ez ősrégi dalok egy-egy sorában, melyek a nemzedékek hosszú láncolatán át szájról-szájra szállva, faj- és nyelvkeveredés által hovatovább ferdülve és torzulva, ma már szinte felismerhetetlen hieroglifikként állnak előttünk, holott valaha élő valóság, értelmes szózat és hitéleti malaszt rejtett bennük; hívó, reménykedő és szereő lelkek bizalma és esengő várakozása egy jóságos vagy félelmes felsőbb Hatalom iránt, mely áldást hint az őt tisztelőkre és átkot, pusztítást ont azokra, kik neki nem áldoznak és őt nem tisztelik az előirt hagyományos szertartások szerint.

Ilyen pogány, zsidó és keresztény, történelmi és történelem előtti korok tarka egyvelege hámozható ki a pünkösdi népszokások játékos felvonulásaiból is, amelyek e tekintetben a téli regölés mellé állíthatók. E nyári regölés a gazdasági évkör nyári felének középpontja, az arató ünnep köré sorakozik áldó és esőt kérő szertartásaival, minők a maguk őseredeti nyersségükben ma már csak a primitív népeknél találhatók, de ártaian gyermekjáték és népmulatság alakjában még hazánk népeinél, kivált az éjszakkelti felföld kisorosz lakóinál is nem egy jellemző változattal élnek.

Csakhogy mint a téli *regölés*, ez is valóságos triológiává tagolódott utóbb, részint a változott lakóhely más-más éghajlati viszonyai és évszaki beosztása, részint a fejlettebb gazdálkodással járó következmények folytán. Az eredetileg csak egy és tagolatlan téli napfordulati ünnepből szakadtak ki a karácsonyi, újévi és vízkereszt, sőt részben már a karácsony előtti Miklós- és Lucznap nap szokások és a farsangiak egy része is. Viszont a nyári napfordulat ünnepéből ágaztak ki egyfelől a pünkösdi, más oldalán az aratóünnepi szokások, melyek között középponti helyzetében és eredeti vonatkozásának legtöbb és aránylag legépebb emlékével él a Szent-Iván-napi tűzugrás és tűzkerék-eregetés hagyomány.

Ezek mellett ma már a mi éghajlati és évszaki viszonyainkhoz és velük karöltve járó gazdasági életünkhöz alkalmazkodva, a pünkösdi népszokások inkább csak az esőkérés és termésáldás ősi jelentőségét őrzik, és mintegy prologjai a tulajdonképeni aratóünnepnek és az ezt megelőző nyári napfordulat éjének, melyet a népies naptár a csillagászati időpontnál (június 21.) valamivel későbbre, Ker. Sz. János fejtelete napjára (június 24.) tesz. Ekkor énekelik a ú. n. *Szent Iván énekét*, melynek hosszúságát a szokásmondás is jellemzőn emlegeti. E hosszúság egyik oka pedig az, hogy az eredeti napfordulati ének, mely összeragelő, vagyis házasság-megáldó ének volt, a házassuló párok nagyobb száma miatt bizonyára jó hosszúra nyúlt

A Felvidék fürdői és ásványvíz-telepei.

Írta: *Hankó Vilmos dr.*

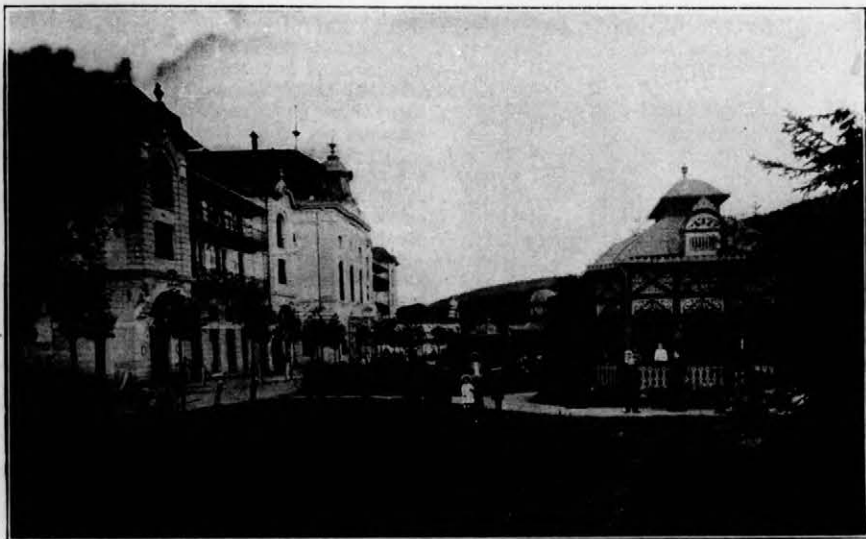
II.

Amennyire életszükségletté vált nálunk a nyaralás, éppen olyan nagy jelentőségre vergődött az ásványvíz-fogyasztás. A magyar ásványvizekben a nemzetgazdaság valóságos kincseket forgat; hivatottak arra, hogy a rosszvízű magyar Alföldön, egész Keleten, meg az ásványvizekben szűkölködő Olaszországban millióknak nyújtsanak segítséget, milliókat üdítsenek, edzzenek, millióknak kölcsönözzenek ellenállóságot a különböző bajokkal szemben.

vízben. A szenvedő emberiség érdeke, hogy a lipóci szanatórium mielőbb létesüljön. Mint lithion-forrás kiválik még a *szlatvini* is.

A földes saványvizeknek klasszikus képviselői a Felvidéken: a *szántói*, a *szulini* és a *suliguli* víz. — E vizek, amellet, hogy elsőrendű élvezet-italok, mint gyógyító-vizek — különösen emésztési zavaroknál, a légző-és emésztő-szervek hurutos bántalmainál, csontlágyulásnál, angolkórnál tesznek jó szolgálatot.

Csehország *lugos saványvizei* közül a *giesshübelti*, a *krondorfi* és a *bilini* nagy előszeretettel fogyasztják országunkban, úgyis mint élvezeti vizeket, úgyis, mint a hurutos betegségek orvosságát. A Felvidék *lugos saványvizei*: a *polnai*, a *szolyvai* s a *luhi Margit* minden te-

Bártfa-fürdő.

Magyarországnak, de talán egész Európának legjobban kezelt ásványvize: a *szinnye-lipóci Salvator-forrás*. Amellet, hogy a legjobban kezelt víz, a *lithium-tartalmú* ásványvizek sorában a legelső. Versenytársai: a «lithion-források» és az u. n. tiszta és legtisztább «nátron-források» összetételben, tisztaságban, hatásban, értékben messze mögötte maradnak.

A víz kitünő tulajdonságai, feltűnő terapeutikus hatása, az orvosi lapokban egyre-másra megjelenő publikációk, az orvosi tudomány korifeusainak tollából kikerülő jelentések nem tévesztették el az orvosvilágra és a fogyasztó közönségre hatásukat. A Salvator-vizet, mint a diuretikus vizek között Európában a legelső, mint a vesebajokban specifikumot szárnyára vette a népszerűség. Ma 25 esztendei elképzelhetetlenül nagy munka után a német, osztrák, olasz, svájci, orosz, hollandi, angolországi klinikákon eddig domináló diuretikus vizek teljesen leszorultak, hogy helyet engedjenek a magyar trikolor jegyében világútra induló Salvator-víznek. Ez a 25 esztendei kitartó munka dicsőséges sikere.

A *Salvator* forrás-terület alakulása, a környezet szépsége, a természeti adományok sokasága, a terület legfőbb kincsének, a *Salvator-forrásnak* gazdagsága mintegy felhívják a tulajdonos vállalkozó kedvét arra, hogy itt, a lipóci völgy kies ölében, a vesebajokban, a köszvényben szenvedők számára szanatóriumot létesítsen. Köszvény, vese-és hólyagbajok, cukorbetegség, stb. megtizedelik az emberiséget. E bajok gyógyítására a Gondviselés hatalmas orvosságot adott a *Salvator*

kintetben kiállják a versenyt ezekkel a vizekkel. Csehországban a legimpertinensebb agitáció folyik a föld legjobb lisztje: a magyar liszt ellen; — mi magyarok a magyarországi vizek mellőzésével száz, meg százezer palack *giesshübli*, *krondorfi*, meg *bilini* vizet hozatunk Csehországból.

A vértelen asszonyok és sápadt leányok a *franzensbadi*, *spai*, *schwalbachi* vizek helyett egyenlő értékű vasas orvosságot találnak a *gyertyánligeti*, *lubló*, *bártfai* vizekben.

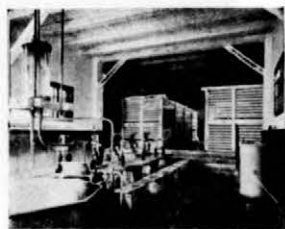
A *lugos sós saványvizek*-nek tipikus képviselői: a *seltersi* és *gleichenbergi* vizek: a lélekző utak és a tüdők hurutjai esetén, gyomorbántalmakban rendelik az orvosok. A *seltersi* vízből 3 és félmillió palackkal árusítanak el évenként; ebből egy félmillió a mi országunkra esik. A *bikszádi*, a *máriavölgyi* (Kurucz-forrás, stb.) a *bártfai Orvos-forrás*, a *szaptonczai*- (Bálya-féle) forrás vízének ereje nem kisebb, gyógyíthatása nem alábbvaló, mint a *seltersi* vízé.

A *szulfátos vizek* közül a *rohitschi* típusának vannak még nálunk a hasonmái. Ilyenek a *koritniczai* és a *baldóci*; a bél- és gyomorhurutban szenvedőknek rendelik. A *jód- és brómtartalmú* konyhasós vizeknek a *csízi* és a *polhorai* vizek a legkiválóbb képviselői. Ilyen vizeknek a birtokában kinek jutna eszébe *halli* vizet inni. A görvélyesek, bőrbajosok, vérbetegek fogyasztják.

A felvidéken egész sora van a fürdőknek, ahol az erejének teljességében felfakadó ásványvíz a legjobb gyógyító faktor. Az ásványvizek hidegek

Salvator-forrás.

Salvator-forrás. (Töltés.)

Lubló-fürdő. (Park-részlet.)

vagy meleg. Azok a nevesebb felvidéki fürdők, amelyek az ásványvíz hidegen buzog fel a földből: *Bártfa*, *Bikszád*, *Csíz*, *Czeméte*, *Boroznó*, *Erdőbénye*, *Gyertyánliget*, *Hársfalva*, *Koritnicza*, *Lubló*, *Pavel-fürdő*, *Rank*, *Szobráncz*, *Máriavölgy*, *Baldócz* stb.

Bártfa-fürdő a Beszkid déli lejtőjén, egy 6000 hold kiterjedésű fenyves, erdővel környezett s jól védett gyönyörű völgykatlanban terül el. A természet pazar bőkezűséggel áldotta meg Bártfát a hegyvidék minden szépsé-

geivel. Éghajlata enyhe, fekvésénél fogva a szelektől teljesen védve van, a nyári forróságot enyhíti, a levegőt balzsamosná teszi az a rengeteg erdő, mely magában rejti a fürdőt.

Ebben a fenyvesek között nyíló, klimatikus helynek teremtett völgyben a felbuzogó forrásoknak egész gyűjteményével találkozunk (alkalikus vasas savanyú és alkalikus, sós savanyúvizek). A fürdőhelyet 1894 óta részvénytársaság kezeli, amely óriási beruházásokkal a fürdőt kényelmi berendezések tekintetében is az európai niveaujú gyógy- és üdülőhelyek sorába emelte.

Bártfa a legrégebb és leghíresebb magyar fürdők egyike. Hajdanta, amikor még Bártfa város mágisztrátusa hatalmának fénykorát érte, a pallosjog birtokában is volt s külön politikát csinált: a bártfai fürdő volt hol a kurucz, hol a labancz, hol meg a lengyel urak találkozó és nem ritkán vígadózó helye.

Bikszád-fürdő az Avas-völgyben egy 30 hold területű parkban terül el. A parkot hatalmas tölgyerdők veszik körül, melyek erdei levegővel látják el az egész völgyet. Kevés ilyen fürdő van Magyarországon, melynek parkját százados fák alkotják.

Bikszád gyógyítófaktorai a legértékesebb alkalikus sós savanyúvizek, a hidegvízgyógykezelés stb. A gyomor- és bélbetegségeknek, a légzőszervek hurutos bántalmainak a csúznak, kőszvénynek a cukorbetegségnek kiváló orvosságai ezek.

Gyertyánliget fürdő Máramaros-Szigettől két, — Kabola-Polyána községtől egy negyed, — a n-bocskói vasúti állomástól $\frac{3}{4}$ óra járásnyira fekszik, 510 m. magasságban a tenger színe felett. A fürdőtelep a szép és erdős hegyektől védett Szoporka-völgyben, lombos fákkal sűrűn beültetett angol-parkban terül el. A fürdőházak előtt elvezető útát kétfelől terebélyes gyertyánfák szegélyezik. A parkban felbuzogó vasas savanyúvizeket részint ivásra, részint fürdésre használják; a hegyi források vizét a hidegvízgyógyító-intézetben értékesítik.

Ennyi gyógyítóeszköz birtokában Gyertyánliget a betegségek egész sorát gyógyítja (vérszegénység, idegbetegségek, gyomor-bajok stb.) A gyertyánligeti fürdő mint klimatikus fürdő is nagy jelentőségű. Olcsóságánál, szépségénél fogva évről-évre többen keresik fel egészségesegek, betegek, üdülési szorulóok Gyertyánligetet, a családias együttlétnek e vonzó tanyáját.

A *Lubló-fürdő* Szepesmegyében, Lubló városától $\frac{3}{4}$ órai távolságra van. A fürdő-telep a Poprádnak egyik

Lubló-fürdő.

gyönyörű mellékvölgyében terül el, 556 m. magasan a tenger színe felett. A telepet mintegy 70 hold területű pompás fenyves-park veszi körül.

A telep épületei: több csinos svájci stílusban épített nyaraló, vendéglő és fürdőház. A parkban a legszebb fenyőcsoportok és gyönyörű virágos kertek váltakoznak. A fákkal szegélyezett árnyékos utakon lépten-nyomon kényelmes padok várják a sétálót, helyenkint pedig puha pázsit kínálja szőnyegét. Odább hatalmas fenyők között nagy kiterjedésű csónakázó-tóval találkozunk.

A lublói ásványvizek Magyarország legkiválóbb vasas saványvizei közé tartoznak. Védett fekvésénél, enyhe klímájánál, balzsamos tiszta levegőjénél fogva Lublónak mint klimatikus gyógyhelynek is nagy jelentősége van. Gyógyító tényezők még: a franzensbadival vetekedő, hatásra azzal teljesen megegyező vasas lúp, a pezsgő fürdő, a terrain kúra stb.

A *Szobránczi-fürdő*, az Ungvári vagy nagymihályi vasúti állomástól 1½ óra távolságra fekszik, 130 méter magasan a tenger színe felett. A telepet — a déli oldalt kivéve — mintegy 180 holdnyi tölgy-, nyír-, és fenyő-erdő zárja körül. A fürdő épületei szétszórtan fekszenek a 180 hold kiterjedésű parkban.

A szobránczi főforrás vize hideg glaubersós, kénes víz; mint ilyen belsőleg használva kitűnő hatású a gyomor- és bél hurutos bántalmainál, túlságos kövérség és elhízásodásnál, a légzőszervek hurutjánál, izzadmányoknál stb. Külsőleg használva a szobránczi vizeket, jó hatásúaknak tapasztalták a csúznál, köszvénynél, csontbántalmaknál, bőrbajoknál stb. A kitűnő orvosi vezetés alatt álló fürdő Magyarország legkedvesebb és legolcsóbb fürdői közé tartozik.

A vámfalusi és turvékonyi határok összeszőgellésénél, gyönyörű tölgyerdők között terül el az ásványvizekben való gazdagságáról országos hírű Máriavölgy s a völgyben a kedves *Máriavölgyi-fürdő*. Ásványvizei közül a Mártha-, Gábor-, Mária- és Kurucz-források vizei a hazai és külföldi alkalikus, sós saványvizek között az első közé tartoznak. Különösen a Kurucz forrás vize

Szobráncz. (Fürdőtelep.)

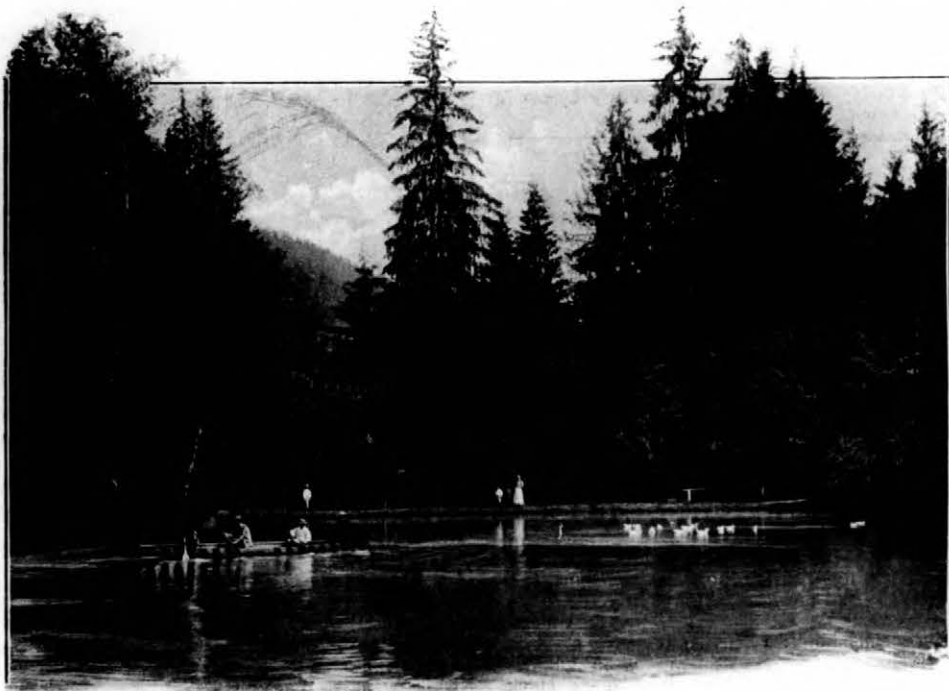
elsőrendű hurutellenes (a légző- és emésztőszervek hurutja) szer; praedestinálva van arra, hogy a gleichenbergi, seltersi vizeket a magyarországi piacról kiszorítsa.

Évről-évre többen keresik fel betegek, üdülők, nyaralók a máriavölgyi fürdőt, ezt a kedves, hívság nélkül való fészket, ahol 4 hetet eltölteni élvezet; megújhodása testnek és léleknek.

Liptómege déli határán, egy katlanszerű völgyben van elrejtve *Koritnicza*. A fürdőt magában rejtő kies völgyet hegyek környezik és védik; a hegyeket fenyő-erdők takarják. A telep nagy szállókból, csinos villákból, forrás-pavilonokból és fürdőházakból áll. Az épületeket csinos park környezi. A koritniczai ásványvizek a szulfátos-, vasas saványvizek csoportjába tartoznak. A vizek főkarakterét a bennök nagy mennyiségben előforduló vasbicarbonát és keserűsítő adják.

A fürdőházban melegített ásványvizekben, fenyő-fürdőben, vasas lápfürdőben fürödhetik az ember. Van jól berendezett hidegvízgyógyintézete is. A betegségek, amelyek Koritniczán gyógyulnak: idült gyomor- és bélhurut, máj- és lépdagánat, epekő, sárgaság stb.

A *Pavel-fürdő* Máramaros-Szigettől félóra távolságra, lombos erdővel borított hegyek között terül el.

Lubló-fürdő. (Tó-részlet.)

A sósvíz, melyben itt fürödnek, a sóbányákból kapják. A 33 százalék sótartalmú vizet gyakran édesvízzel hígítják fel s csak azután melegítik fel s vezetik a fürdőház kádjaiba. Gyógyító tényezők még a savó- és tejkura, s az inhalatorium (reichenhalli mintára).

A Pavel-fürdőt különösen a csúzos és görvélyes betegek, az idegbajosok, köszvényesek, bőrbetegek stb. keresik fel. Tiszta hegyi levegője, kitűnő forrásvíze, sok üdülni kívánót vonzanak ide.

Búcsú.

I.

*Inkább nap se lenne,
Ha éjnek kell lenni —
Minek jöttél el, ha
Vissza is kell menni.*

*Ha nem maradhatsz itt
Mellettem örökre —
Minek is jöttél el
Órok gyötteleme...*

II.

*Nem sajnálhatja az,
Ezt a szép világot,
Ki vakon született,
Aki sose látott.*

*De ki előbb látott
S később száll rá éjjel —
Annak ez a vakság
Lelkét tépi széjjel. —*

*Ha nem néztem volna
Soha a szemedbe —
Most, hogy elhagysz, vak éj
Nem szállna a lelkemre...*

Vértessy Gyula.

Ex-librisek.

A Gyermekvédő Liga ex-libris kiállítását a mult héten Apponyi Albert gróf kultuszminiszter családi gyászja miatt Molnár Viktor államtitkár nyitotta meg az Iparművészeti Múzeumban. Azóta sokan látogatják a rendkívül érdekes és gazdag kiállítást, melyet Csányi Károly múzeumi örököstől rendezett nagy buzgósággal és szakértelemmel.

A kiállítás alkalmával, azt hisszük, érdekelni fogja olvasóinkat, ha elmondunk egyet-mást az ex-librisek történetéből és képekben is bemutatunk egy-két kiválóbb ilyenű kompozíciót.

Az ex-libris nem valami új dolog, bár nálunk ezideig kevésbé volt ismeretes. Ez az oka, hogy még magyar neve sincs, bár más nemzetek is általánosan a latin «ex-libris» néven nevezik. Pedig ez az elnevezés sem mondható éppen szerencsésnek. Szó szerint annyit jelent, hogy «könyvekből», de itt mindig a birtokos hozzágondolásával úgy értendő, hogy «könyveiből», t. i. X. Y. könyveiből. Ami megint azt jelenti helyesen, hogy «X. Y. könyve.» Az angolok újabban ezzel is helyettesítik az ex-librist: my book: az én könyvem. Az ex-libris tehát kézzel való beírás vagy a szintén szokásos gummibélyegző helyett művészi rajzzal az jelzi, hogy kinek tulajdona a könyv. Magyarul *könyvjegynek* vagy *könyvjelzőnek* lehetne nevezni.

A középkorban, mikor még a könyveket is kézírással írták, mindjárt maga az íróiák festette oda a könyv első lapjára a tulajdonos nevét. Felcírázta azt vagy az illető címerével, vagy valami egyéb rajzokkal. Ez az ex-libris őse. A könyvnyomtatás, fa- és rézmetszés feltalálásával s a sokszorosító technika fejlődésével aztán az ex-libris is mindjobban ki-fejlődött s csakhamar önálló művészi jellegre emelkedett, felvevén mai alakját, amelly nem egyéb, mint egy egyszerű kis papírlapnyomtatott izléses rajz s mellette a könyv tulajdonosának neve, esetleg jelmondata. Megrajzolásával kiváló nevű művészek kezdtek foglalkozni. Első sorban a magyar eredetű nagy német mester: Dürer Albert, aki a művészi könyvjegy megteremtőjének mondható. A nürnbergi mester néhány gyönyörű munkája látható a kiállításon.

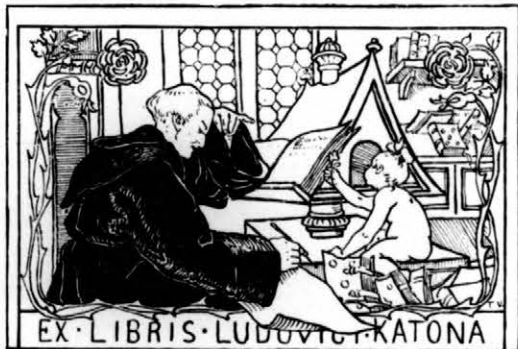
Van nagynevű festő, aki egész életében csak egy-két könyvjegyet rajzolt. Ilyen pl. Jones *Borne*. De az ilyen csöppnyi rajz azután értékesebb, mint akárhány több méteres olajfestmény. Az ex-libris rajza kell, hogy simuljon a könyv tulajdonosának egyéniségéhez s kifejezze annak gondolatvilágát, esetleg foglalkozását. Néhány vonallal, de izléssel és művészettel. Ex-libris rajzolása tehát nem éppen könnyű és művészi ambíciót s tehetséget igénylő feladat.

A mi művészeink ezideig keveset foglalkoztak ex-libris rajzolással, újabbban azonban e téren is szép haladás észlelhető. Beszédés bizonyoság ennek a mostani kiállítás, melyen nem egy igen szép, izléses és művészi magaslaton álló magyar könyvjelzőt láthatunk. *Allori.*

A mi művészeink ezideig keveset foglalkoztak ex-libris rajzolással, újabbban azonban e téren is szép haladás észlelhető. Beszédés bizonyoság ennek a mostani kiállítás, melyen nem egy igen szép, izléses és művészi magaslaton álló magyar könyvjelzőt láthatunk. *Allori.*

Rajzolta: Pézl müncheni festőművész.

Rajzolta: Telkesy Valéria festőművész.

☞ Egy rosszakarató és cinikus közmondás szerint — a házas embernek egész életén át mindössze három örömnapp jut osztályrészül: Az első, amikor lakodalmat tart; a második, amelyen a menyasszonnyal adott ajándékokat rendezi s a harmadik, mikor a feleségét temeti. Ami pedig a nevezett terminusok közé esik — az mind kozmás leves és bosszúság.

☞ Aki mindig kétségbeesett és rosszkedvű, sohase boldogul és csak azért él, hogy másoknak terhére legyen.

☞ A jó költemény — mondja Emerson — bejárja a világot, szinte önmaga kínálkozik az okos embereknek, akik örömmel olvassák és másokkal megismertetik. Így vonz magához bölcs, nagy lelkeket, mert megerősíti titkos gondolataikat és rokonérzésük révén ismertté válik.

Piros pünkösdi napja.

Írta: **Pakots József.**

A Szent Lélek ünnepe . . .

A sziklára épített egyház legszebb ünnepe fűződik piros Pünkösdi napjához. Szép ez a tanítás, mert költői és mert mély filozófiai lényeket rejt magában.

Pünkösdi ünnepének egyházi vonatkozása frissen és megragadóan szól a képzelőműkhöz. Látjuk az ékesszóló apostolokat, akik az Ur igéit ezer nyelven hirdetik s látjuk a képzelet e lángoló sugarba szőtt képében a filozófiai mélységet, amely elevenjére hat a filozófiai igazságnak.

Tüzes nyelvek hirdetik ma az isteni mindenhatóságot. Sötét bércekből öleből, virágos rétekről ezer nyelven szól felénk a természet szava. Piros Pünkösdi van . . .

Végtelenbe futó földtáblákon zöld vetések hajladoznak az iramló szellő fuvallatára. Hajnalra virradóra kiféslik a rózsák és kipattan a kalász, amelynek magva aranyánál is drágább kincse az életnek.

Árnyakat rejtő erdők, vadvirágos mezők felett madár-szárny villan el. És fölszeng a természet légi kórusának éneke, hangversenye.

Halkan rejtlemesen zizeg a nádas, talán meséket sűg a locsogó tónak, amely néha meg-megborzong a nádas meséire . . .

A természet tartja most óriási szónoklatát az örökkévaló, soha el nem muló életéről. Az életéről, amelynek erői néha megfogyatkozhatnak, de teljesen soha meg nem semmisülhetnek . . .

Jöhet enyészet, pusztulás a földre, de a végleges megsemmisülés csak a végítélet napján következhetik be. Addig az enyészet romjain mindig új élet támad, amely frissen és mohón tör fölé, mint omladékon a repkény.

Mintha csak ennek a virágos magyar földnek közel-múlt napjához kerestem volna ezt az utóbbi hasonlatot. Mintha csak a krisztusi feltámadást követő negyvenedik nap most a nemzet piros Pünkösdijét jelentené. Ugy van! Piros Pünkösdi hajnalán káprázatos fényben sugárik a Duna-Tisza táján az égív . . .

A Szent Lélek világossága száll meg bennünket. Látunk mindent. A sok nagy csodatételt, amelyet a hitvallók, az egyszerű pásztorok és halászok hirdettek s amely csodatételek ma is pillanatról-pillanatra ismétlődnek.

Hiszen csodatétel már maga a lét. Ez a titokzatos, önmagából eredő és önmagába visszahulló lét, amelynek útjait mintha valamely földöntúli hatalom irányítaná. Csodatétel a természet erőinek életbeszökése, a fű növése, a lábunk alatt lélegző föld s a fölénk boruló csillagos ég.

Csoda! Csoda! És ez a számnélküli rengeteg csoda itt rajzik fel előttünk. Érezzük áldásait s mert új csodát jelent minden pillanat, az isteni csodatételek mindennapiakká válnak szemünkben.

Piros Pünkösdi napjának fenséges példázata a júniusi nap sugárzásában káprázatosan ragyog felénk. A tüzes lángnyelvek itt lebegnek a föld felett s tőlük ezer nyelven beszél a természet; szónokol, a nyíló virágok, a kipattanó kalászok, a rejtlemes zúgó vadon, az iramló szellő, s a zengő madarak nyelvén. Ez mind a termékenység ékesszólása. Örüljünk neki és karjainkat mámorosan tárva ki a sugárzó életnek, ujjongva kiáltunk:

Jövel Szent Lélek Uristen!

Ha az embernek ezer barátja van: kevés;

Ha egy álnok ellensége van is: az is sok.

Ahmedí (Iskendername).

A Simplon-alagút.

Írta: **Raum Oszkár.**

A közelmúltban Európa nyugati és déli államai közt egy természetalkotta hatalmas válszafal döntle, mely évezredekben át megnehezítette a szomszédos népek egymással való könnyű érintkezését és nem egy ízben állotta útját a rohamosan fejlődő világkereskedelem szabad kibontakozásának.

Végre megnyílt az egy félszázad óta tervezett *Simplon-alagút*, a modern technikának ezidőszert talán legmerészebb alkotása, a kitartó munkával párosult emberi tudás és akarat egyik legkiválóbb remekműve.

A *Monte-Leone Simplon* hegyvidékek nagy és fényes történelmi multja van. A hókoszorúta alpesi hegy-örások közt elterülő kies völgy évszázadokon át dülő csaták színhelye volt, kezdve czimberek, szaracénok, a berni köztársaság, burgundok és szavoyardok közt lefolyt pusztító háborúktól, egészen a *Sion* magaslaton 1788-ban kivívott véres ütközetig, melyet néhány évtized múlva Nagy-Napoleon örökemlékeztető alpesi átkelése követett.

Midőn a francziák hatalmas császára rettegett hadseregével az Alpeken átkelt, nyomban elhatározta, hogy egy hatalmas országutat fog építtetni, hogy a közlekedést Olasz és Franciaország közt megkönnyítse.

A tervbe vett utat, mely 18 millió frankba került 1802 tavaszán kezdték meg és 1806 őszén fejezték be.

A körülbelül 60—65 km. hosszú és 8 km. széles út elkészítésén, melyen 195 híd, számos galeria és menedékház épült, 5 éven keresztül 30.000 munkás dolgozott.

A Simplonon átvezető út azonban nem felelt meg a hozzáűzött reményeknek. E vidék rideg éghajlati viszonyai, a gyakori szélviharok, hófúvások és felhőszakadások előidézte hegyomlások, néha-néha hónapokra elzárták a közlekedést és postajáratokat.

A mindinkább fejlődő technika végre teljesen elejtette a Simplon úttest megerősítésének eszméjét s inkább azzal foglalkozott, vajjon nem volna-e lehetséges a hegytömeg zömén át rendszeres alagutat építeni?

Az első ily irányú tervek a múlt évszázad 50-es éveiben készültek, melyek azonban a modern technikai tudomány megvilágításában hasznavehetetleneknek bizonyultak.

Politikai és magánérdekek a francziák és svájciak r. széről erősen belejártak, hogy a Simplon-alagút helyeit előbb a *Mont-Cenis* és *Szt.-Gotthard* alagutak épültek ki s csak hosszú küzdelem után következett a *Simplon-ra* a sor.

A francziákra nézve oly szerencsétlen kimenetelű porosz-francia háború után a Simplon alagút építése ismét bizonytalan hosszú időre halasztottat volna el, ha Olaszország a közvetlenül érdekel Svájczzal nem látott volna komolyan a kérdés megoldásához.

A nemzetközi megállapodások létrejötte után 1893-ban 85 millió frank tőkével megalakult a «Jura-Simplon vasúti részvénytársaság», mely a technikai munkálatok vezetésével a svájci oldalon *Locher* ezredet, az olaszországi részén az akkor már hírneves *Brandt Károly* alagútépítő mérnököt bízta meg.

A előmunkálatok 1893—1898-ig, tehát öt éven át tartottak. Ezen idő alatt *Rosenmund* zürichi műegyetemi tanár, háromszögeléssel az alagút irányát jelölte ki, a művezetőség pedig a hegy mindkét oldalán az alagút bejárait határozta meg, felépítette 3000 munkás részére a munkálakásokat, a hidraulikus *Brandt-féle* körfúró gépekhez szükséges magas nyomású vízvezetékét és *Brieg*-től 4 kilométernyire egy külön dinamitgyárt létesített.

A tulajdonképpeni aknamunka 1898. őszén kezdődött. Mint minden hosszabb alagútnál, úgy itt is, a hegy áttörését két egymással ellenkező oldalon kezdték meg. Svájcban *Brieg* mellett, Olaszországban pedig *Isella* olasz falucskában. Minthogy ezen utóbbi hely topografiai viszonyai nem feleltek meg egy élnék forgalmú határvám-állomásnak, az első olasz vasúti állomást *Isella*-tól 15 km.-nyire fekvő *Domodossola* községbe helyezték át.

A hegy áttörése kezdetben kézi munkára szorított, csak később alkalmazzák a körfúrókat és dinamit-robbantásokat. Naponta átlag egy-egy oldalon 6—8 méterrel haladtak előre, különösen akkor, midőn az óriási vízbeszakadások és törmelékzözet, úgyszint az elválasztott hőség a munkálatokat néha hónapokon át meg nem akasztotta.

A ösközet helyi szellemeinek első parancsoló «továbbja» a déli oldalon 1901. decz. hó második felében hangzott fel, midőn a bejárótól alig 4 kilométeres távolságban egy megejtett robbanás után könnyen szétmálló mozzgó csillámpalára akadtak, mely a hegység őrjási oldalnyomása folytán, rendkívüli mennyiségben omlott a pályatestre. Hasztalan volt itt a törmelék gyors eltakarítása, a folyton betóduló csillámpala-törmelék kifogyhatatlannak látszott. A művezetőség tehát elhatározta, hogy e helyen ívszerű vaskapu-szerkezetet alkalmaz és ezen vasívek házait gyorsan száradó gránit keménységű csemmentel töltik ki. A kísérlet sikerült, ámde a munka ezen 20 méter hosszúságú úton a szó szoros értelmében naponta alig egy fél méterrel haladt előre. Ezen 20 méteres alagútrésznek kiépítése 2½ hónappal tovább tartott és 400,000, szóval négyszázezer frankba került, holott átlag a Simplon-alagút 1 méterének kiépítése, a vasúti sínek lefektetése nélkül 3750 frankba került.

Az úttörők elszánt ellensége azonban csak azután mutatkozott. Minél tovább haladt ugyanis a munka, az aknák belsejében annál elviselhetetlenebbé vált a rohamosan emelkedő közet hőmérséklete. A geológusok előzetesen megejtett tanulmányok alapján az alagút közepe körül 45 C° foknál magasabb hőmérsékletre nem számítottak. Nagy volt azonban a meglepetés, midőn a déli oldalon 6 kilométernél a hőmérő 48 C° fokot mutatott és folyton emelkedve, maximumát 54,9 C°-nál érte el. Midőn az 5 kilométerrel rövidebb Szt.-Gotthardi alagútnál a 32-35 C°-nyi meleg folytán, napirenden voltak a munkások közt a szívcsülhűdések és a komoly természetű és lefolyású hűléses betegségek, annál nagyobb veszély fenyegette itt a bátor úttörőket, ha *Brandt* zseniális intézkedéseivel a bajon mihamarább nem segít. A szokásos szellőztetők, melyek másodpercenként 2-3 méter sebességgel 25-30 köbméter levegőt hajtottak a tárnákba, hasznavehetetlennek bizonyultak. Ezért *Brandt* a munkáscsoportok közvetlen közelében háromszög alakú vízszóró gépeket állított fel. A rendkívül finom porszerű víz-sugár kisebb területen — a víz gyors elpárolgása folytán — nemcsak a levegőt hűsítette, hanem egyszersmind az akna kőzetporát is lecsapta.

Általában nagy elismerés illeti a művezetőséget azért a lelkiismeretes és ügybuzgó gondoskodásért, amelyben a munkásokat részesítette. Kizárólag ennek a körülménynek tulajdonítható, hogy míg betegség avagy súlyos testi sérülés folytán a *Gotthard*-alagút építésénél 600 ember halt meg, addig itt csak 35-70.

Schardt tanár ki az építkezések tartama alatt a legbehatóbban vizsgálta meg a *Simplon* hegy kőzetét és geológia formációit, valamint a források eredetét a beszakadó vizeket hőmérsékletük szerint 3 osztályba sorozta. Az elsőbe tartoznak a 45-48 C° közt ingadozó meleg források a másodikba az u. n. izothermális vizek, a harmadikba a hidegforrások.

A szerződések értelmében az alagutnak már 1904. évi május havában kellett volna elkészülnie, a váratlanul közbe jött akadályok azonban a kitűzött határidőt majd egy esztendővel elhalasztották.

Legsúlyosabb csapás érte a vállalatot azonban 1898. évi november elején, midőn *Brandt* *Károly* vezermérnököt munkaközben az aknában szívcsülhűdése érte és rövid szenvedés után néhány óra múlva meghalt. A gyászos eset heteken át megakasztotta a munka előrehaladását. A munkások bizalmukat veszítve szerződésszegést követeltek el, a munkából kiállottak vagy megszöktek, pedig ez időtáj az alagutnak alig még egy harmada készült el. A művezetőség tapintatos bánásmódja lassan-lassan helyreállította a régi rendet és váltakozó szerencse mellett 1905. évi február 24-én reggel hét órakor az utolsó robbantás az északi oldalt a délivel egyesítette, a *Simplon* alagút 19,780 méter hosszúságban át volt törve.

Mintha a hegyóriások szelleme még az utolsó pillanatban összeesküvést szőtt volna, a lamkadást nem ismerő bátor munkás-sereg ellen, heves szélviharral járó hófergeteget zúdított az északi oldalra, mely *Brieg*-nél az alagút bejáratját 4-5 méter hosszúságban másfél méteres hóval torlaszolta el. Az alagútból jövő munkások csak ezen hótömeg eltávolítása után jöhettek a szabadba.

Mindezek után akaratlanul az a kérdés merül fel, vajon okvetlenül szükséges volt-e a *Simplon* hegy áttörése oly anyagi és erkölcsi áldozatok árán, melyet ezen emberfeletti munka igénybe vett, midőn jobbról a *Gotthard*-alagút Olaszországot-Svájczzsal, balfelől a *Mont-*

Cenis-alagút Olaszországot-Franciaországgal évtizedek óta f. rgalmilag összekötötték?

A válasz az, hogy igenis szükséges volt.

A *Simplon*-alagút rendkívüli előnye a *Gotthard* és a *Mont-Cenis* alagutak feletl abban nyilvánul, hogy míg a két utóbbinál az alagúthoz vezető vasúti vonalon és magában az alagútban ezerméterenkint 25-30 méteres emelkedések fordulnak elő, addig itt alig érezhető néhány méteres kapaszkodó és lejtő van. Az északi oldalon 10 kilométer hosszúságban az 500 méteres vízszintesig a sínpár két métert emelkedik, a vízszintesen túl Olaszország felé körülbelül 7½ kilométer útvonalon 7 métert lejt.

Nagyon természetes, hogy ily pályatesten a legelőkelőbb teherforgalmat gyorsan és simán lehet lebonyolítani, anélkül, hogy a forgalom költségei kettős mozdonnyok vagy különös fékszerkezetek alkalmazása által emeljenek, mint az, az eddigi magasfekvésű alagutaknál szükséges.

Brandt zseniális és merész gondolatmenetere vall tervezte, hogy a *Simplon* hegyet annak lábainál töri át, nem törődve az akna feletti 2-3000 méter magas hegytömegekkel, mely irtóztató hőségével talán örökre megakadályozhatja a megkezdett munkát.

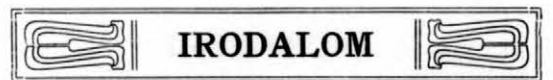
Míg a *Gotthard*-alagút bejárója 1155 méter, a *Mont-Cenis*-é 1275 méter magasságban fekszik a tenger színe felett, a *Simplon*-alagútét 6-700 magasságban találjuk. A *Simplon*-alagút a *bázis* alagutak idejébe, melynek építését *Brandt* elődei nemcsak szorgosan kerültk, hanem egyenesen kárhoztatták.

A gyakorlati kivétel azonban jelen esetben is a fontoskodó elméleti érveket a leghatalmasabban megcáfolta.

A *Simplon*-alagút megnyitását kontinensünk különböző államaiban különböző érzelmekkel fogadták. Nem a legnagyobb örömmel Franciaországban, melynek déli kikötői, kiváltképpen *Marseille* érzékeny anyagi károkat szenvednek.

Marseille hajózási célokra különben sem valami elsőrangú kikötő. Vize sekély, partjain a láz némely években járványosan lép fel, a hajósnak rettegést ellensége a lokális *Mistrál* nevű szél, mely tavasszal és ősszel, Avignontól a déli partokig egész Spanyolország nyugoti partjait dühöng, nagy károkat okoz a parti hajózában.

Természetesen a közel jövőben az ázsiai és részben a keletafrikai kereskedelem forgalma a *Suez* csatornán át *Messinát* érintve *Genova*-felé irányítatik, melynek kitűnő fekvésű tengeri kikötője a Földközi tenger felett középkori hegemoniáját nyeri vissza és ezt annál is inkább, mert az út *Genovától Milanón* és a *Simplon*-alagúton át *Calais*-ig 3½ órával rövidebb, mint *Marseille*-től.

Kisfaludy Társaság. A Kisfaludy Társaság ez évadban utolsó ülést két székfoglaló tette a szokottnál is érdekesebbé, valamint az a körülmény, hogy — éppen az egyik székfoglaló keretében — a nagy francia tragédia író *Corneille* születésének háromszázados évfordulójáról emlékezett meg a Társaság.

Az ülést *Beöthy* Zsolt nyitotta meg s röviden és magvasan néhány szóval jellemezte *Corneille*t, mint az egyetemes emberi szellem egyik dicső alakját. Majd a Társaság legutóbb megválasztott tagja, a francia irodalom kiváló ismerője *Haraszti* Gyula tartotta meg székfoglalóját, melynek tárgya *Corneille Polyente* című, nálunk még alig ösmert drámája volt. *Polyente*, a dráma hőse, a keresztény hitért szenved vértanú halált s ezzel megtéríti pogány feleségét. *Haraszti* e gondos tanulmányában kimutatta, hogy a dráma *Corneille* egyik legértékesebb alkotása. A második székfoglaló *Sebők* Zsigmond volt, akit két évvel ezelőtt választott tagjai közé a társaság. A kitűnő, zamatos magyar tolló író gyöngékedése akadályozta meg abban, hogy székfoglalóját maga tartsa meg s helyette *Rákosi* Viktor olvasta fel «A pesti diák» című pompás elbeszélést, melyben *Sebők* az ő gyönyörű színes tollával, meleg lelkével a fővárosba került vidéki fiú életét rajzolja. Viharos tapsal köszöntötte a közönség a kitűnő író a Kisfaludy Társaságban. A műsor harmadik pontja is méltón sorakozott az előbbiekhöz. *Kozma* Andor, a jeles költő olvasta fel *Hartman* Móríczt német

költőnek *Batthyány* Lajosról írott költeményét művészi fordításban. Végül két *Arany*-ereklét, *Arany* János leányának *Juliskának* két levelét mutatta be *Vargha* Gyula. Az érdekes, közvetlen hangú levelek 1861–63. évből valók és özvegy *Lengyel* Dánielné ajándékozta azokat a társaságnak.

Mit vár az Akadémia? A Magyar Tudományos Akadémia legutóbb tartott rendkívüli közgyűlésén igen furcsa határozatot hozott. A közgyűlés tárgya a Brody-féle kétszáz aranyas jutalom odaítélése lett volna, amely díj, az alapítólevél szerint a legjobb magyar publicisztikai művet illeti. A kiküldött bíráló bizottság azt ajánlotta, hogy a díjat osszák meg *Andrássy* Gyula gróf nemrég megjelent nagy műve «A magyar alkotmány biztosítékai» és *Concha* Győző «Politika és közigazgatás» című munkája között. A közgyűlés heves vita után azt határozta, hogy majd az ősszel határozza el, hogy kiadja-e a díjat. A szavazás titkos volt és így örök titok marad: mit vár az Akadémia a kalászerlélő nyártól? Azt-e, hogy a jutalmazandó műveket, vagy azt-e, hogy az ő (már t. i. az Akadémia) ítélő képességét érleli meg jobban?... A nevezetes közgyűlés után *Mágoösi-Dietz* Sándor tartott emlékbeszédet *Staub* Mór levelözö tagról.

Idegen költők. Heine, Béranger, Byron, Lenau, Victor Hugó, Moore és Carmen Sylva verseiből egy kötet műfordítást adott ki *Bodrogh* Pál. Heinét fordította szerzőnk, úgy látszik, a legnagyobb kedvvel — az egész kötetnek majdnem felét Heine-versek adják — bár nem egyszerűen a legszerencsésebben. E nagy, csupa szín, csupa hangulat lírikus fordításához nem elég az egyszerű műfordító, bármilyen virtuóza legyen is a nyelvnek. Heinét csak congenialis poeta tolmácsolhatja méltóan. Ezért nem érik el, *Bodrogh* különben derekas, de kissé halvány fordításai, például az *Endrődi* színes, tüzes, átültetéseit. Az olyan unosuntig ősmert és úgyszólván agyonfordított Heine-versekre pedig, mint a «Beleazár» és «A két gránátos» már igazán kár a fáradság. Inkább *Lenautól* a magyar földön született német költőtől szeretnénk volna többet látni a kötetben. *Lenau*nak már szobrot emeltünk ugyan, de költészetét, melyben pedig sok a magyar szín és vonatkozás, még nagyon kevés ismeri közönségünk. Igaz, hogy nehéz is a fordítás az ő borongó hangú, mély járású költeményeinek. De *Bodrogh* Pál a közölt néhány kísérlet után itélve, úgy véljük sikerrel bírközhatnak meg ezzel a szép és hálás feladattal. Négy *Lenau*-fordítása valóságos gyöngye a kötetnek. Igen sikerült *Béranger* néhány dala és pompásan zendülnek a *Byron* velencei történetének («Beppo») gyönyörű stanzái. Ennek a lefordításával igazán értékes művészi munkát végzett *Bodrogh* Pál. Ez a «Beppo» a legkitünőbb magyar műfordítások közé tartozik. A kötet *Lampel* R. kiadásában jelent meg, ára 2 korona. Mutatóul közöljük belőle *Lenau* szép «Fuszárdal»-át:

A huszár.

Trara!

A veszélyre vár.

Mi az neki? Lány.

Kit öletni kíván

S teszi is — trara!

A huszár,

Trara!

A veszélyre vár.

Mi az neki? Bor.

Nesze kard, íthatol.

Nesze vér, trara!

A huszár,

Trara!

A veszélyre vár.

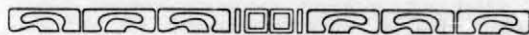
Mi az neki? Dal,

Robogó diadal,

Csatadal — trara!

Királyért és hazáért. Ily cízzel adott ki *Ebner* Gusztáv *Pozsonyban* egy kötet német verset. A verseknek azonban — mint a szerző előszavában maga is mondja — csak a nyelve német, a tartalma, lelke magyar. S valóban, ha *Ebner* költeményeit olvassuk, úgy érezzük, mint ha valamelyik tősgyökeres magyar költőket olvasnók német fordításban. Lelkes, hazafias hangú verseket találunk itt «Rákóczi-ról, *Mátyás királyról*, a honvédekről, a *Tiszáról*, a *Dunáról*, a *pusztáról* stb. A könyvet elsősorban a német nyelvű magyar honpolgároknak szánta az érdemes szerző s azok hazaszeretét óhajtja a lelkes költeményekkel ápolni, erősíteni. Mi ugyan jobb szeretnők, ha minden magyar honpolgár magyarul tudna és magyar könyvet olvasna, addig is azonban, míg ez az idő elkövetkezik, *Ebner* könyve, úgy hisszük, jó szolgálat tesz a magyarságnak. A könyv a szerzőnél *Pozsonyban* 1 koronáért kapható.

Tábori Róbert. A magyar irodalom és újságírás egyik kiváló nagytehetségű munkását veszítette el *Tábori* Róbertben, akit a múlt héten úgyszólván íróasztalától, munkakedvének és alkotóerejének teljességében ragadott el a kora halál. *Tábori* külföldön, Berlinben majd Bécsben kezdte pályáját, mint német hírlapíró. A 90-es évek elején hazatért és azóta kizárólag a magyar irodalomnak szentelte nagy munkaerjét és sokoldalú tehetségét Irt drámát, regényt, tárczát, kritikát és ifjúsági elbeszéléseket s ez utóbbi téren alkotta talán legbecsebb és legmaradandóbb műveit. Munkatársa volt a *Pesti Naplónak* és helyettes szerkesztője az *Uj Időknek*. Áldás a nemes munkában eltöltött élet szép emlékezetére!

A gyermekek napja.

Az elmúlt hét a legnemesebb jótékonyaság jegyében mult el. — Az Országos Gyermekevédő Liga akciója a szegény, elhagyott gyermekek segítése érdekében megmozgatta a társadalmat, mely bőven osztotta filléreit, sőt aranyait is a jótékonyaság oltárára.

A gyermek. Ez a szó olyan, mint az arabs mesék varázsigéje. Az emberi képelet elé a kincsek garmadája hull, ha fölcsegg ez a szó. Bűvös ereje van, amely még a legzordonabb, legsvárabb szív mélyén is föl pattantja az érzések zárait. Zenéje van ez egyszerű szónak, ezer friss hangulat, átsikamló érzéshullám, fölvetődő gondolat felhő és szétszóródó fénybolyt reszket a nyomában, jelent gyöngéséget, gyámoltalanságot, kedvességet, ártatlanságot, napfényt, virágzást, mindent. A jövő ígérete, egy pilléivel felhőkre támaszkodó leendő világ karitáidje, minden fogalma annak, ami lesz. Az elkövetkezendő új század, az új áramlatok, új eszmények, új álmok, új művészetek, új bölcsesétek, új találmányok, minden, minden, ami a teremtésben az embert valja eredőjének, — ez a gyermek, Tehát a jövő.

Engem a gyermek előtt mindig a mélyeségsz tisztelnek valami átható, nagy érzése fog el. Bőnne látom a jövő világosságát, a több tudást, a józanabb fejet, a fejlettebb izlést, a tisztább látást s lelkemben szinte megalázkodom az ismeretlen, a csodálatos, új világ előtt, mely még az öntudatlanság kékes ködfényében reszket a hódító szárnyalásra induló új emberi léleknek, a gyermek-léleknek mélyén. Úgy kell lennie, hogy a tisztelnek ez az érzése a gyermek iránt közös az egész emberi társadalomnál. Közös lehetett évezredek előtt és az lesz évezredek után is. Minden idők jelenkorának nemzedéke a jövendő világ letéteményesét, a jelenben foglalt nagy ígéretek beváltását várhatta a gyermektől.

Minden fogalomkör és érzésáradat, amely valaha objektum körülhullámosodott, változáson ment keresztül, de a gyermek körül kijegezedtek az érzelmek és gondolatok. A családban, a társadalomban ugyanaz a gyermek helyzete, körül van bástyázva előjogokkal, kiváltságokkal.

A gyermek jelentőségét megérteni mindenkor tudta, de átérezni csak a folyton fejlődő, érzéseiben finomodó újabb idő tudja igazán. A magyar társadalomnak nagy dicsérete az elhagyott gyermekekért indított mozgalom nagy sikere. Az az ország, amely így tud lelkesedni az eszményekért, nagy, dicsőséges jövőre hivatott. Jövőjének egyik sziklakövéte vetette meg az elhagyott gyermekek megmentésében. *Laborc.*

A HÉTRŐL

Szobrot Vasvári Pálnak. A szívek kegyelele már vési-faragja azt a szép, büszke szobrot, amely *Nyírvasvári* község főterén a magyar szabadságharc egyik legfenségesebb alakjának, *Vasvári Pálnak* örök dicsőségét fogja hirdetni. Felhívásunkra, melyet a magyar közönséghez, de főként a magyar görög-katholikus társadalomhoz intéztünk, szerteszt az országban visszhang támadt és büszkén jelentjük, hogy a *Vasvári Pál*-szoborra már gyűlnek az adományok. Eddigi gyűjtéseink a következők:

A Magyar Világ szerkesztősége	50 K
Szabó Jenő főrendiházi tag*)	50 „
Szuchy Endre főgym. tanár	10 „
Dr. Zombory János főgym. tanár	10 „
Összesen	120 K.

A parlamenti élet. A nagy politikai és közjogi harcok után, amelyeknek utolsó rettenő csatajelenetei pusztulásra fenyegették a magyar alkotmányt, végre ismét visszazökök a magyar közélet a rendes alkotmányos és parlamenti élet kerékvágásába. A t. Ház már dolgozik. Uram Isten, milyen régóta nem cselekedte ezt! A mi nagyságos képviselő uraink jóideig csak királyi kéziratok felolvasásának meghallgatására mentek a Házba. E héten már valóságos kormányprogramot lehetett hallani. Hatalmas, munkásprogramot. Sőt már szakbizottságok is tárgyaltak. A hétköznapi, a rendes, komoly munka ez, amelynek vidám, magyar színét az a pátriarchalis élet adja meg, melynek színhelye a t. Ház folyosója. Az a folyosó, amelyről olyan kedves, vidám anekdotákat írt valaha a nagy palócz, *Mikszáth* Kálmán, de amelyről csak háborús, vészes riadókat zengtek az újabbskori krónikások. Most már ott is elfoglalta az élet, az adomázás régi, csöndes bírodalmát...

Apponyi Albert gróf hatvan éves. *Apponyi* Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter e héten töltötte be hatvanadik életévét. Ebből az alkalomból meghatározható módon nyilvánult meg a szeretet és hódolat Apponyi iránt a társadalomban. Politikai barátai, a társadalom előkelőségei, sőt az egész magyar társadalom rajongva üdvözölték ezt az ideális lelkületű, hatalmas lángolású, ragyogó zsenijű államférfit, akire büszke lenne a legnagyobb nemzet is s aki a mi kis nemzetünknek örök dicsőségű, hervadhatlan emlékeztető vezérérfia. Az ő egyéni rendkívüliséget mi sem fejezi ki jobban, minthogy korát megcáfoló frissességgel áll ott a kormányruánál, amelynek irányítása még a legfiatalabb erőt is megpróbálná.

— Oly fiatal — mondotta születésnapja alkalmából egy politikus — hogy nem is látszik hatvanasnak. Igazi negyvennyolcas!

Drohobeczký Gyula körösi püspök parlamenti szereplése. Egy rendkívül rokonszenves külsejű, ragyogó ékesszólású, nagy tudású görög katolikus főpap aratott a napokban emlékezetes sikereket a magyar országgyűlés alsóházában. *Drohobeczký* Gyula körösi püspök ez, akit a horvát országgyűlés a magyar országgyűlésbe delegált képviselőnek s aki horvát képviselőtársai nevében lángoló szónoklatokat tartott arról a történelmi szívélyes viszonyról, amely a magyar és horvát nemzet között a multban fennállott s amely viszonynak megújítását, bensővé válását az új politikai korszak ismét lehetővé tette. Mi, görög katolikusok nagy örömmel szemléljük a kiváló főpapnak bölcs és hazafias föllépését, amelyben a helyes nemzeti irányzatnak hódító és diadalmas előrehaladását látjuk. Az a szimpatikus szerep, amelyet *Drohobeczký* Gyula körösi püspök a magyar parlamentben betöltött, méltóvá teszi őt arra, hogy történelmi kihatása és a nemzetek életében oly fontos politikai irányzat alapvetője legyen. Mi igaz szívvel, magyar lélekkel köszöntjük őt működésének új terén.

Az első mise. A budapesti magyar görög-katolikus társadalom életének nevezetes és emlékezetes mozzanata játszódott le e héten. *Fircák* Gyula munkácsi püspök a királyi trónbeszéd meghallgatására és a Szent István-szobor leleplezésére feljött Budapestre s ez alkalommal misét tartott a mi plebániánkon. Ez volt a mi szegényháztéri kis templomunkban a püspök első miséje s midőn az Istennek tetsző s a budapesti magyar görög-katolikus társadalom életében történelmi dátumot jelentő

püspöki miséről tudomást szerzett a mi hívő közönségünk, tömegesen sietett a templomba, hogy boldog áhitattal merüljön el a rá nézve oly nevezetes nagymise ünnepi hangulatában. Hittéletünket tavaszi verőfényvel árasztotta el tehát e héten a püspöki kegy sugara...

A budapesti görögkatolikus Egyháztanács tisztelegése a főpolgármesternél. A görögkatolikus Egyháztanács e héten *Melles* Emil apátplebános vezetésével tisztelegésen jelent meg a főpolgármesternél, mint patronusánál. A deputációt *Fülepp* Kálmán főpolgármester rendkívül szívesen fogadta.

A főpolgármestert *Melles* apátplebános a következő magas szárnyalású beszéddel üdvözölte:

A budapesti görögkatolikus egyházközség soha nem fogja feledni a jószágot, melyben részesült, midőn a székesfőváros közönsége plebániánkat kegyurasága alá fogadni méltóztatott. Végtelenül becses nekünk e kegyuraság nemcsak azért, mert anyagi téren létünket biztosítja, de kiváltképpen annál az erkölcsi súlyán fogva, melyben a székesfőváros kegyurasága alatt törekvéseink részesülnek. Mi ígérjük, hogy azokat az intenciókat, melyek a székesfővárost plebániánk alapításánál vezették t. i. hogy a magyar haza nyelve, mely minket keblére fogadott, isteni tiszteletünkben templomunkban lehetőleg otthonát találja, — teljesen megfogjuk valósítani. Ebből az alkalomból midőn Méltóságod a székesfőváros főpolgármesteri méltóságát elfoglalta, hódulatunkat és tiszteletünket mindenestre elhoztuk volna ahhoz a férfiúhoz, kit a székesfőváros bizalma e magas méltósággal kitüntetett. Azonban most nemcsak egyedül az illendőség, hanem főképp a szeretet vezetett bennünket Méltóságod elé. Ugyanis Méltóságod jogi tudása egyengette a megalakulás elég hosszú útján egyházközségünk és a székesfőváros között létesült viszonyt.

Kérjük Méltóságodat, a multban irántunk tanusított kegyes jóakarátát éreztesse velünk ezentúl is magas állásában. Az Egék urát pedig kérni fogjuk, adjon erőt, időt Méltóságodnak, hogy új magas állásába hozott nemes szándékait mind megvalósíthassa. Fakadjon siker mindenütt keze nyomdokában és hosszú életen át érezze magát mindég boldognak.

A főpolgármester válasza ez volt:

Igen köszönöm, hogy a budapesti görögkatolikus egyházközség új állásomban engem felkeresni szíveskedett, s így alkalmam került arra, hogy az egyház vezetőférfijaival megismerkedhessem. Való tény, hogy az alapítás tényénél, a kegyuri viszony létesítésében nekem is részem volt. Mindig jóakarati érdeklődéssel viseltem érdekeik iránt és így a jog és igazság útján is könnyebben megtaláltam az irányt, mely önöknek javára szolgált, mert megvoltam és megvagyok győződve, hogy az egyházközség vezetőférfiai nemcsak hitorszósai lelki vigaszára törekedtek, de itteni plebániájukban a magyar kultúrának is otthon akartak létesíteni. Nem rég nehéz időkét éltünk, és ezek az idők azt a tanulságot szolgáltatatták nekünk, hogy a magyar nemzeti érzület fejlesztésén fokozottabb mértékben munkálkodjunk. Mindenki, legyen bármily irányú az ő foglalkozása, kell, hogy e foglalkozást magyar nemzeti irányban teljesítse és csak így fog kiépülni minden oldalán a magyar nemzeti állam. Miután megvagyok győződve, hogy törekvései a most mondottakkal összhangban vannak, készséggel ígérem jogos kívánalmaik támogatását s magamat szíves barátságukba ajánlom.

A főpolgármester ezután szívesen elbeszélgetett a küldöttség tagjaival, akiknek sorában ott voltak *Szabó* Jenő főrendiházi tag, *Illés* Jenő kuriai bíró, *Garancs* Mihály miniszteri tanácsos, *Roskovics* Ignác festőművész, *Melles* Emil, *Pásztélyi* Jenő, az Egyháztanács elnökei, *Szafka* Dénes törv. bíró, *Markos* György máv. felügyelő, *Réppassy* Miklós kulturmérnök, *Dzubay* István máv. ellenőr, *Keckóczy* Ödön igazgató.

A Magyar-Görög Katolikusok Egyesületének közgyűlése. A Magyar Görög Katolikusok Egyesületének június 7-iki közgyűlése nagyszabásúnak ígérkezik. *Demjanovich* Emil dr. és *Rabár* Endre dr. ügyvivő igazgatók, büzgő és fáradszatos működése folytán a még fiatal egyesület olyan eredményeket mutathat fel, aminők örömmel és büszkeséggel tölthetik el azokat, akik az egyesület céljai, ideális harca iránt érdeklődéssel viselődnek. A közgyűlést a Szent István-társulat dísztermében fogják meg tartani, melyet ünnepélyes isteni tisztelet fog megelőzni.

*) *Szabó* Jenő főrendiházi tag a hozzánk beküldött adománnyal felül ugyancsak erre a célra a «*Vasvári* Pál önképző-kör» nevére már előbb ugyanily összeget bocsátott a szoborbizottság rendelkezésére.